

Сучасні освітні практики у навчально-методичній діяльності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти (ЗП(ПТ)О).

Кінах Н.В.

*кандидат економічних наук, доцент
кафедри педагогіки і психології
Волинського інституту
післядипломної педагогічної освіти
м. Луцьк*

ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЛОГІСТИКИ В УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ЗАКЛАДІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

Анотація. У статті визначено теоретичні аспекти педагогічної логістики та передумови впровадження принципів педагогічної логістики в управління освітніми процесами в професійній освіті. Запропоновано організаційні кроки поширення та використання логістичних принципів в освітньому середовищі закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Ключові слова: педагогічна логістика, логістичні потоки, принципи педагогічної логістики.

Якість освіти є основою для розвитку будь-якої країни внаслідок того, що навчання компетентних людей як робочої сили створює цінність на робочому місці і веде до економічного зростання держави у майбутньому. Таким чином, заклади професійної освіти несуть відповідальність за надання якісних освітніх послуг здобувачам освіти, які потребують відповідних умов та гарної атмосфери навчання. Крім того, світова економіка знаходиться в періоді жорсткого динамізму, що сильно впливає на сектор послуг. Таким чином, заклади професійної освіти, можуть суттєво вплинути на якість життя, шляхом інновацій та зміни парадигми традиційних освітніх послуг. Тому, подальші дослідження щодо поліпшень, які можуть бути зроблені у системі професійної

освіти, щодо нових методів навчання та моделей управління, є надзвичайно важливими.

В даний час одним з основних чинників формування попиту на освітні послуги стає постулат про раціональну поведінку людини, яка інвестує кошти в підвищення свого освітнього рівня в умовах досконалої конкуренції з урахуванням можливих майбутніх альтернативних і дисконтованих доходів, очікуваних нею протягом свого життя. Фактично, забезпечити успішне функціонування системи освіти у значній мірі може допомогти логістика, як мистецтво створення попиту та процес залучення клієнтів, як існуючих, так і потенційних. Конкуренція є скрізь, освітній сектор послуг не є винятком. Цікаво, що потреба в «логістиці» своїх послуг до недавнього часу не відчувалась українським сектором освіти, оскільки навчальні заклади мали справу з більшим попитом, ніж могли б задовольнити. Проте, значний демографічний спад посилив конкуренцію в цьому секторі. Навіть заклади професійної освіти, що стикаються з великим попитом, задаються питаннями про можливість вибору бажаних цільових споживачів, а тому виникають такі проблеми, як диференціація продуктів, розширення продукту, диверсифікація та інтеграція послуг. Тому, вирішення цих питань може взяти на себе такий новітній напрямок, як педагогічна логістика, метою якої є системна інтеграція і оптимізація освітніх потоків, адже досягнення цієї мети характеризується підвищенням якості освітнього процесу і зниженням загальних витрат на його підтримку.

Питання формування і використання педагогічної логістики в управлінні розвитком закладів професійної (професійно-технічної) освіти досліджували Л.М. Сергєєва, В. А. Денисенко, М. В. Руда, В. Л. Лівшиць, М. О. Мельников, Т. Н. Скоробогатова, Н. В.Шевченко. Проте, аналіз сучасних наукових публікацій і досліджень з питань педагогічної логістики свідчить, що сьогодні не існує чіткого окреслення та розуміння цього поняття. Так, одна група вчених застосовує поняття «педагогічна логістика»; друга група – поняття «освітня логістика»; третя група вчених вживає декілька понять водночас в якості

синонімів, тобто спостерігається тісне переплітання понять. Розглянемо більш ґрунтовно ці точки зору науковців. Найбільш поширеною дефініцією педагогічної логістики є наступна: «педагогічна логістика (англ. educational logistics) – піддисципліна логістики, яка займається менеджментом (управлінням) педагогічних потоків, виходячи з принципів логістики (особливо «Точно в термін») і принципу простоти реальних систем Голдратта Е. М. (Eliyahu M. Goldratt)». Лівшиць В. М. використовує терміни «психологізована педагогічна логістика» та «еволюційна педагогічна логістика». Він зазначає, еволюційна педагогічна логістика керує такими потоками як знання, еволюційна педагогічна психологія, еволюційне навчання, еволюційне здоров'я, еволюція, інформація, обладнання [1]. Руда М. В., спираючись на визначення Голдратта Е. М., вживає термін «освітня логістика (англ. educational logistics), під яким розуміє субдисципліну логістики, яка займається вирішенням проблем управління інформаційними потоками в освітніх установах, на основі принципів логістики (особливо «just in time») і принципу простоти реальних систем [2]. Гончарова М. А., Гончарова Н. А. під освітньою логістикою розуміють інтегральний інструмент управління, спрямований на досягнення стратегічних, тактичних, оперативних цілей організації бізнес-освіти за рахунок ефективного (з точки зору зниження загальних витрат та задоволення вимог кінцевих споживачів якості освітніх послуг) управління людським потоком, а також супутніми йому матеріальними, фінансовими, інформаційними та іншими потоками. Скоробогатова Т. Н. стверджує, що освітня логістика – гілка сервісної логістики як концепції управління людськими потоками у всіх економічних сферах, передбачає управління потоками тих, хто навчає, та тих, хто навчається [4]. Шевченко Н. В. дотримується точки зору, що освітня логістика – це сукупність принципів оптимізації процесів у освітніх системах та структурах .

Розробка практичних рекомендацій щодо формування механізму управління розвитком закладів професійної (професійно-технічної) освіти на засадах логістики потребує виявлення чинників, що визначають: мотивацію

випускників у виборі професій та ЗП(ПТ)О, уважне ставлення роботодавців до ЗП(ПТ)О, визначення підходів до оцінювання та аналізу конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О, розробку практичних рекомендацій щодо схвалення управлінських рішень на засадах інформаційної логістики в процесі реалізації стратегії ЗП(ПТ)О [3].

Нині спостерігається певний дисбаланс між попитом на ринку праці на фахівців, які мають потрібні професійні знання, уміння та навички у цілком визначеній сфері діяльності на високому рівні, і обмеженими можливостями ЗП(ПТ)О щодо задоволення такого попиту. Основними причинами цього є:

- відсутність чітких вимог роботодавців щодо професійних компетенцій майбутніх фахівців, а також їх дистанціювання від процесів формування або корегування навчальних програм;

- відсутність або епізодичність вивчення освітніми закладами вимог ринку праці та їх врахування при формуванні й виконанні освітнього замовлення;

- освітні заклади за різних причин не завжди можуть забезпечити підготовку фахівців за професіями, що користуються попитом на ринку праці;

- у процесі навчання здобувачі освітніх послуг погано мотивовані до засвоєння знань, умінь і навичок, у наслідок чого не можуть успішно пройти конкурсний відбір у роботодавців;

- на час закінчення навчання роботодавці нині досить часто відмовляються від випускників ЗП(ПТ)О, які пройшли адресну цільову підготовку, мотивуючи це скороченням обсягів виробництва.

Зважаючи на вище зазначені проблеми і тенденції вважаємо, що кожен освітній заклад повинен зробити власні перші кроки у напрямку реорганізації системи підготовки фахівців, її адаптацію до впровадження та використання логістичних принципів функціонування.

Проектуючи загальні принципи логістики на педагогічну систему професійної освіти визначимо та охарактеризуємо їх так:

1. Комплексність: формування та розвиток інфраструктури ЗП(ПТ)О для забезпечення руху потоків за певних визначених умов; координація дій усіх учасників руху ресурсів (знань); організація та забезпечення централізованого контролю виконання завдань, що поставлені перед усіма структурними підрозділами ЗП(ПТ)О; налагодження співпраці освітнього закладу з потенційними споживачами (переважно роботодавцями).

2. Науковість: акцентування на важливості та ретельності ведення детальних розрахунків усіх параметрів траєкторії руху освітніх потоків на всіх стадіях, від планування до аналізу.

3. Конкретність: забезпечення чіткості й точності у підході до оцінювання використання всіх видів ресурсів (фінансових, кадрових, матеріальних, тощо), що використовуються в освітньо-логістичному процесі; мінімізація витрат у освоєнні всіх видів ресурсів.

4. Конструктивність: забезпечення диспетчеризації освітніх потоків, безперервне відстежування за переміщенням і зміною кожного об'єкту потоку і оперативне корегування його руху.

5. Надійність: всебічне використання сучасних технічних засобів переміщення і управління рухом освітнього потоку; забезпечення оперативності та якості збору інформації та технології її обробки.

6. Варіативність: забезпечення оперативності та гнучкості реагування ЗП(ПТ)О на зміни попиту та інші впливи зовнішнього середовища.

Виходячи з цього, ми виділяємо такі складові освітньо-логістичної діяльності в структурі професійної освіти:

1. Продукція – кваліфікація, яку отримує випускник (потрібні знання).

2. Якість – відповідність кваліфікаційним вимогам, що висуваються до випускників ЗП(ПТ)О. Показники якості освіти визначаються шляхом оцінювання компетенцій випускників, де основним критерієм слугує міра відповідності їхніх знань і навичок вимогам соціально-економічної та професійної сфер життя, а також готовність випускників до творчого вирішення проблем і завдань в усіх сферах життєдіяльності.

3. Кількість – кількість стандартних дидактичних порцій, які студент опановує упродовж терміну навчання.

4. Час – своєчасність отримання знань за умови забезпечення наступності отримання дидактичних порцій з урахуванням їх актуальності, а також оптимізація часу підготовки фахівця.

5. Місце – мобільність щодо надання освітніх послуг, а також динамічність постачання потрібних фахівців споживачеві.

6. Споживач – суспільство, ринок праці, сам фахівець.

7. Витрати – чітка і виважена оптимізація якісних, кількісних та часових показників з подальшою їх інтерпретацією у грошовій формі.

Аналізуючи запити роботодавців щодо кваліфікаційних вимог до майбутніх фахівців, керівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти можуть вживати заходи, що спрямовані на перегляд та вдосконалення змісту навчальних дисциплін, навчальних та виробничих практик, тощо, адаптуючи їх до потреб соціально-економічної сфери діяльності суспільства. Все це зменшить дистанцію між закладами професійної (професійно-технічної) освіти і роботодавцями, а також сприятиме підготовці дійсно потрібних суспільству фахівців.

Отже, використання принципів педагогічної логістики дозволяє узгодити вимоги роботодавця як замовника фахівців та споживача результатів їх професійних компетенцій і закладів професійної (професійно-технічної) освіти як виконавця цього замовлення. З точки зору роботодавця, педагогічна логістика описує потреби виробничого процесу стосовно участі у ньому фахівців з цілком визначеними навичками. Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що підготовка майбутніх фахівців в ЗП(ПТ)О повинна базуватись на принципах педагогічної логістики, оскільки логістичні потоки мінімізують витрати (інформаційні, кадрові, фінансові, та інші) на їх підготовку.

Список використаних джерел:

1. Лівшиць В. Л. Педагогічна логістика / В. Л. Лівшиць // Сб. Полісвітте. – КохтлаЯрве, 2007. – № 1. – С. 72–79.
2. Руда М. В. Перспективи впровадження освітньої логістики в Україні / М. В. Руда // Вісник національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. – 2012. – Вип. 749. – С. 71–77.
3. Сергеева Л. М. Освітня логістика в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу / Л. М. Сергеева// Вісник післядипломної освіти. – 2014. – Вип. 11.- С.144-153.
4. Скоробогатова Т. Н. Образовательная логистика: сущность и место в сервисной логистике / Т. Н. Скоробогатова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Экономика и управление», Том 23. – 2010. – № 3. – С. 280–285.

ЗАЯВКА

на участь у роботі Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції «Проблеми і перспективи розвитку професійної компетентності працівників системи професійної освіти в умовах реформування освітньої галузі (до 40-річчя від дня утворення БІНПО)	
Прізвище, ім'я та по-батькові	Кінах Неля Володимирівна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук, доцент
Місце роботи	Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
Посада	Доцент кафедри педагогіки і психології
Контактні телефони	050-932-59-26
E-mail	nelyakinax@gmail.com
Тема доповіді	Впровадження принципів педагогічної логістики в управління розвитком закладів професійної (професійно-технічної) освіти.
Виступ	ні
Замовлення сертифікату	так